

Č. j.: 18/2018/002191

V Starej Ľubovni, dňa 05. 12. 2018

**Mestské a obecné úrady, Poľovnícke združenia,
chovatelia ošípaných v okrese Stará Ľubovňa**

**Vec: Africký mor ošípaných – zvyšovanie povedomia verejnosti, poľovníkov a
chovateľov**

Regionálna veterinárna a potravinová správa Stará Ľubovňa na základe prípisu Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR zo dňa 03. 12. 2018 Vás žiada o súčinnosť v súvislosti s predchádzaním zavlečenia, šírenia a eradikácie nákazy diviacej zveri a domácich ošípaných **africkým morom ošípaných (AMO)** o aktivity súvisiace so **zvyšovaním povedomia verejnosti, poľovníkov, chovateľov**.

Z týchto dôvodov Vám v prílohe zasielame aktuálne informačné letáky, ktoré Vás žiadame zverejniť na viditeľnom mieste a tým pomohli zvyšovať povedomie verejnosti ohľadom tejto nebezpečnej nákazy.

Za spoluprácu ďakujeme.

Regionálna veterinárna a potravinová správa
Levočská 4
064 01 Stará Ľubovňa
- 2 -

MVDr. Július Runčák
Regionálny veterinárny lekár
Riaditeľ RVPS

Prílohy: AMO u domácich ošípaných a diviakov
Kontrola AMO – dôležitá úloha poľovníkov
Biologické zásady manipulovania s ošípanými na farme

Africký mor ošipaných (AMO) u domácich ošipaných a diviakov

Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky Bratislava

- akútna, vysoko nákazlivá choroba domácich ošipaných a diviakov
- prenosný priamym kontaktom s chorým alebo uhynutým zvieratom, výkalmi a sekrétmi infikovaného zvierata, prípadne konzumáciou tepelne neopracovaných produktov z infikovaných zvierat
- prejavuje sa vysokou horúčkou (až 42°C), ktorá môže trvať až niekoľko dní, apatiou, krvácaninami v podkoží, na miazgových uzlinách, vnútorných orgánoch a zväčšenou slezinou
- u gravidných prasníc sa prejavuje potratmi
- charakteristický vysokou, takmer 100% úmrtnosťou zvierat
- **Ide o neličiteľnú chorobu, ktorá ale nie je prenosná na ľudí a iné druhy zvierat**

Chovy ošipaných – prevencia

- ✓ dodržiavať v chovoch **základy biologickej bezpečnosti** (dôkladné oplotenie farmy, dezinfekčné brody, evidencia a kontrola pohybu dopravných prostriedkov a osôb, prezliekanie zamestnancov a návštevníkov farmy, dodržiavať čierno-biely systém)
- ✓ **zamedziť vniknutiu diviakov** do areálu farmy, prípadne ich kontaktu s krmivom a stelivom
- ✓ rešpektovať **zákaz skrmovania kuchynských odpadov** a výrobkov z diviacieho mäsa
- ✓ **zákaz skladovať krmivo** pre ošipané v dosahu diviakov
- ✓ **zákaz skladovať podstielkovú slamu** v dosahu diviakov min. 90 dní pred jej použitím
- ✓ pravidelné klinické prehliadky zvierat v chove

Užívatelia poľovných revírov (diviaky) – prevencia

- ✓ odber a zaslanie vzoriek na vyšetrenie od všetkých nájdených **uhynutých diviakov**
- ✓ neškodné odstránenie kadáverov uhynutých diviakov do **kafilérie alebo hlbokým zakopaním (2m) resp. spálením na mieste úhynu**
- ✓ intenzívny odlov diviacej zveri (selektívny) počas celého roka a vyšetrenie všetkých **chorých a podozrivých diviakov**
- ✓ dodržiavanie normovaných kmeňových stavov, vekovej a pohlavnej štruktúry populácie, lovom všetkých vekových kategórií
- ✓ **zákaz prikrmovania diviakov** (výnimka iba za účelom vnaďenia)
- ✓ dodržiavanie **biologických zásad** pri manipulácii s telami a vývrhmi z ulovených diviakov
- ✓ odber a zaslanie vzoriek na vyšetrenie **od ulovených diviakov podľa inštrukcií RVP**

Prenos nákazy prostredníctvom ľudského faktora- Odhadzovanie zvyškov potravín iba do uzatvárateľných nádob na potraviny !

Na Slovensku sa AMO doposiaľ nikdy nevyskytol, avšak v súčasnosti sa vyskytuje vo viacerých krajinách – na Ukrajine, v Poľsku, Maďarsku, Českej republike, Belgicku, v pobaltských krajinách a vo východnej Európe. Najväčším nebezpečenstvom rozšírenia AMO na územie SR predstavuje možné zavlečenie nákazy prostredníctvom infikovaných diviakov alebo ľudským faktorom .
Preventívna vakcinácia diviakov a domácich ošipaných nie je možná.

KONTROLA AFRICKÉHO MORU OŠÍPANÝCH-

dôležitá úloha poľovníkov

Africký mor ošípaných (AMO) je akútna vysoko nákazlivá choroba domácich ošípaných a diviakov. Vakcína neexistuje.

Dôsledky ochorenia pre voľne žijúce vnímavé zvieratá:

- ochorenie môže spôsobiť výraznú redukciu resp. úplne vymiznutie populácie diviakov na určitom území
- obmedzenie lovu resp. jeho zákaz môže byť obmedzený alebo dokonca zakázaný v niektorých infikovaných oblastiach (vrátane zberu jatočných tiel a trofejí)
- ekonomické straty pre poľovníkov

Poľovníci môžu rozdielnym prístupom – lepším alebo horším

– prispieť k zvýšeniu alebo zníženiu šírenia AMO !

Prenos a šírenie choroby

Prenos sa môže uskutočniť priamym kontaktom zdravých ošípaných alebo diviakov s infikovanými (mŕtvymi alebo chorými) ošípanými alebo voľne žijúcimi diviakmi. Avšak ľudia a najmä poľovníci – hoci ich choroba nepostihuje – môžu chorobu šíriť prostredníctvom:

1. akéhokoľvek kontaktu s infikovanými zvieratami a mŕtvymi telami (kadávermi).
2. kontaktu s čímkoľvek, čo je kontaminované vírusom (napr. oblečenie, vozidlá, iné vybavenie).
3. kŕmenia zvierat mäsom alebo mäsovými výrobkami z infikovaných zvierat (napríklad párky alebo tepelne neupravené mäso) alebo odpadky obsahujúce infikované mäso (napríklad kuchynský odpad, krmivo pre ryby, vrátane vnútorností)

Poľovníci majú dôležitú úlohu !!!!

Poľovníci monitorujú zdravotný stav voľne žijúcich zvierat a zohrávajú dôležitú úlohu v systéme ochrany zdravia zvierat.

Ak spozorujete nezvyčajné správanie diviakov alebo s väčšou pravdepodobnosťou nájdete mŕtveho diviaka, zvažovať, či nebolo zviera nakazené **africkým morom ošípaných** (najmä v infikovaných oblastiach alebo ohrozených oblastiach).. Počas Vašich poľovníckych vychádzok, najmä v oblastiach, ktoré sú považované za rizikové, je potrebné

- **Spolupracovať s príslušnými veterinárnymi orgánmi pri zisťovaní a hlásení uhynutých tiel diviakov**
- **Vyčistiť a dezinfikovať svoje poľovnícke vybavenie, oblečenie, vozidlo a trofeje na mieste a vždy pred opustením poľovného revíru**
- **Vypitvať uloveného diviaka na mieste (v zariadení) tomu určenom v príslušnom poľovnom revíri.**
- **Prispievať k postupnému znižovaniu hustoty diviakov v oblastiach, ktoré ešte neboli postihnuté chorobou, vrátane cieleného lovu dospelých a dospievajúcich samíc.**
- **Dodržiavať zákaz prikrmovania diviakov počas celého roka.**

Biologické zásady manipulovania s ošipánymi na farme

Riziká Afrického moru ošipáných

Riziká AMO

Vírus postihuje domáce ošipané a diviaky, je charakteristický vysokou, takmer 100 % úmrtnosťou vnímavých zvierat. Vírus AMO je v prostredí veľmi odolný. Každý chovateľ by mal aplikovať všetky predpísané opatrenia biologickej ochrany chovov aby tak ochránil svoje ošipané.

Diviak

AMO je prenosový pramienok kontaktom s chovom alebo ušpiným zvieratom, výkalmi a sekrétmi infikovaného zvierata.

Ľudia

Nesmú pomáhať požívateľovi na biologickú bezpečnosť ochrany chovov.

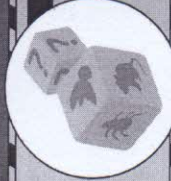
Krmivo

Krmivo pre ošipané nesmie dostať do kontaktu s diviakom.

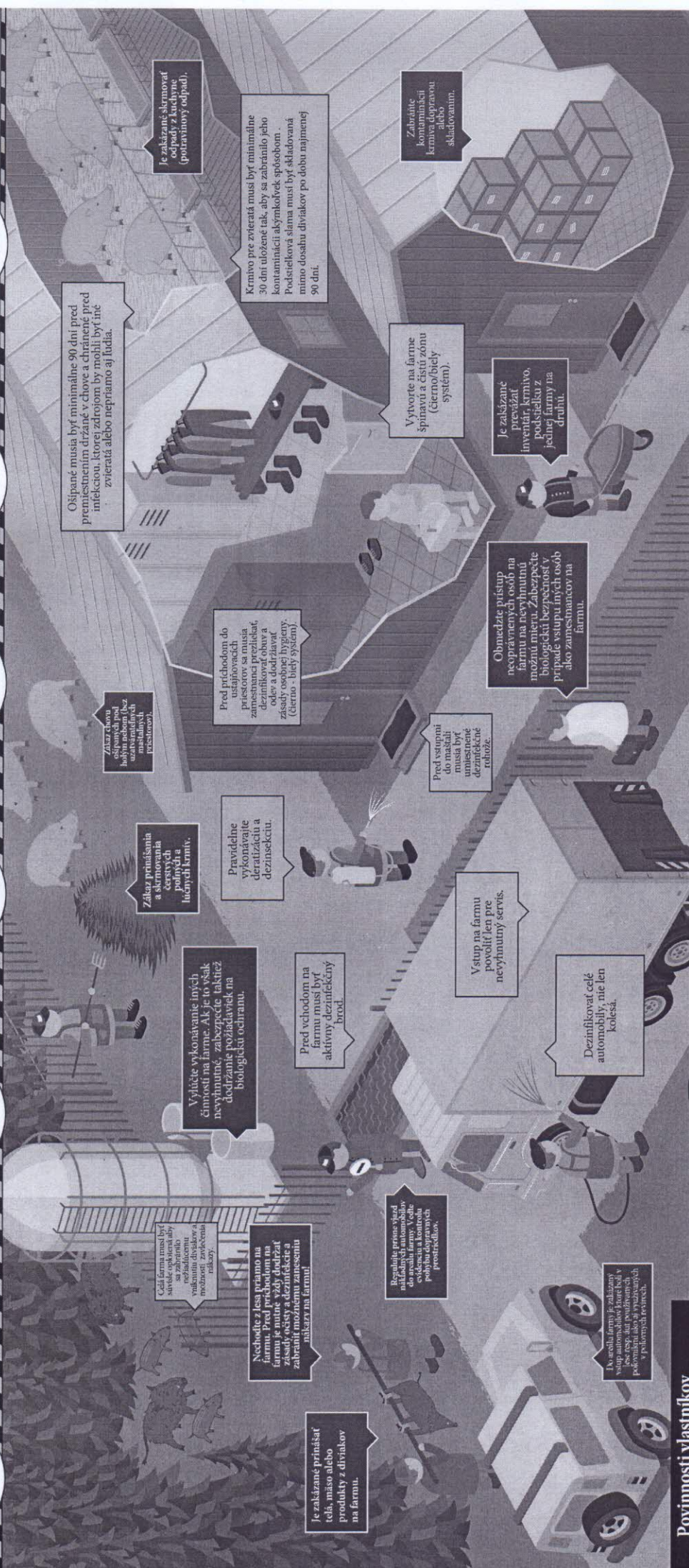
Preprava

Infikovaný materiál (mŕtvolu, prostriedok, je dočasná dôsledná dezinfekcia.

Ostatné faktory

Teoretický prenos vírusu z iných zvierat (myši, vtáky, hmyz...)

Ošipané musia byť minimálne 90 dní pred premiestnením držané v chove a chránené pred infekciou, ktorej zdrojom by mohli byť iné zvieratá alebo nepriamo aj ľudia.

Je zakázané skrmovať ošipané z kŕmnej (potravinovej) odpad.

Krmivo pre zvieratá musí byť minimálne 30 dní uložené tak, aby sa zabránilo jeho kontaminácii akýmkoľvek spôsobom. Podstielková slama musí byť skladovaná mimo dosahu diviakov po dobu najmenej 90 dní.

Zabráňte kontaminácii kŕmiva dopravou alebo skladovaním.

Vytvorte na farme špinavý a čistý zónu (čierne/biele systémy).

Je zakázané prenášať iný materiál, krmivo, podstielku z jednej farmy na druhú.

Obmedzte prístup neoprávnených osôb na nevyhnutnú možnú mieru. Zabezpečte biologickú bezpečnosť v prípade vstupu iných osôb ako zamestnancov na farmu.

Pred vstupom do farmy musí byť umiestnené dezinfekčné rohože.

Pred príchodom do priestorov sa musia zamestnanci prezliekať, dezinfikovať a dodržiavať zásady osobnej hygieny (čierne - biele systémy).

Zákaz chovu ošipán na miestach, kde sa nachádzajú maštiny.

Zákaz príchodu a skrmovania čerstvých potravín a kŕmiv na lúčoch kŕmiv.

Pravidelne vykonávajte dezinfekciu a dezinfekciu.

Vylúčte vykonávanie iných činností na farme. Ak je to však nevyhnutné, zabezpečte tak tiež dodržiavanie požiadaviek na biologickú ochranu.

Pred vchodom na farmu musí byť aktívny dezinfekčný bariéra.

Vstup na farmu povolí len pre nevyhnutný servis.

Dezinfikovať celé automobily, nie len kolesá.

Regulárne prístup na farmu musí byť aktívny dezinfekčný bariéra. Všetky pohyby dopravných prostriedkov.

Do areálu farmy je zakázaný vstup osôb, ktorí sú v kontakte s poškodenými zvieratami.

Nechodte z lesa priamo na farmu. Pred príchodom na farmu je nutné vždy dezinfikovať a zabrániť možnosti zanesenia nákazy na farmu.

Je zakázané prinášať telá, mäso alebo produkty z diviakov na farmu.

Povinnosti vlastníkov

Farmár musí zabezpečiť aby všetci jeho zamestnanci si boli vedomí a dodržiavali biologické opatrenia na ochranu chovov; to isté platí pre ich rodinných príslušníkov či iné osoby, ktoré môžu vstupovať na farmu za stanoveným účelom (veterinárny lekár, elektrikár, ...)

Farmár musí vypracovať plán ochrany chovu pred zavlečením AMO, zaslať ho na schválenie RVPS, plán plniť a dodržiavať a jeho plnenie riadne dokumentovať.

Príslušnosť AMO a domáce zvieratá: dodržiavajte pravidlá, ktoré sa týkajú realizácie domáceho zberu, kontaktov veterinárneho lekára na odber vzoriek a vylúčenie AMO. Ohlásť na príslušnosť RVPS domácu zberu najmenej 1 pracovný deň pred jej vykonaním.

Pri podozrení z ochorenia alebo pri akomkoľvek ochorení zvierat je farmár povinný privolať veterinárneho lekára a oznámiť túto skutočnosť na príslušnú RVPS.

Všetky chovy ošipáných musia byť zaregistrované v CEHZ.